

ЗЕМЛЕДЪЛСКА

ЗАЩИТА

В. „Земледѣлска Защита“ излиза веднѣжъ въ седмицата. Цѣната на вѣстника е за година 6 лева въ прѣдплата. На ученици се отстъпва за 5 лева. За странство се прибавятъ само пощенскитѣ разноси.

Всѣчко което се отнася до вѣстника се испраша до администрацията въ гр. Плѣвентъ.

За частни обявления се плаща по 2½ ст. на дума въ послѣдната страница, а на първа по 5 ст. Обявления отъ сѣдебнитѣ пристави се помѣстватъ по особено споразумение

Неплатени писма не се приематъ и необнародвани рѣкописи не се връщатъ, освѣнъ ако сѣ придружени съ пощенска марка.

ЗЕМЛЕДЪЛСКО-ЕКОНОМИЧЕСКИ ВѢСТНИКЪ

Редактира се отъ Редакционенъ Комитетъ.

Отговоренъ редакторъ, членъ отъ Редакционенъ Комитетъ: Янко Ст. Забуневъ.

ПРѢДЪ II-Й ЗЕМЛ. КОНГРЕСЪ

отъ 3,310,000 жители, които населяватъ България, почти повече отъ 4/5 отъ това население се занимава изключително съ земледѣлие.

То се явява и като главенъ платецъ на държавата, окръжията и общинитѣ. Ако има земледѣлецъ, то ще има и население; ще има и търговцитѣ, и еснафитѣ, и чиновницитѣ, и офицеритѣ, ще има и държавата. Това сме го повтаряли ние десетки пѣти, повтаряме го и сега и вѣчно ще го повтаряме. Истината може всѣки пѣтъ да се повтаря. Ако Англия, Белгия, Германия и др. могатъ да се похвалятъ съ свойтѣ голѣми индустрии, то ние можемъ да се похвалимъ само съ това, че сме чисто земледѣлски народъ и че само отъ благосъстоянието на този поминѣкъ зависи и нашето бждѣще, като народъ и като държава и че ако днесъ ние прѣкарваме една мжчителна парична криза, то е, при многото други малки причини, и тѣзи главна, — че нашето земледѣлие е още онова, което е било и прѣди вѣкове. Тригодишно неплородорие бѣше достатъчно да покаже на слѣпитѣ и на глухитѣ да видѣтъ и чуѣтъ това; три неплородорни години стигнахъ да се удрѣмътъ и правителството, и търговци и еснафи. Само три лоши години стигнахъ да се замисли и държава и народъ. Но разбрали ли се това отъ нашето правителство и отъ нашитѣ ржководящи хора? Беспорна истинна е, че съ развитието на обществото, науката и искусствата, съ размножаванieto на човѣшкия родъ, развивали сж се и се развиватъ паралелно и неговитѣ нужди, и онзи народъ, който не развива поминѣка си наравно съ наръстналитѣ си нужди, той не може да посрѣщне свойтѣ задължения къмъ държавата и обществото, той е осѣденъ да загине. Политическата свобода не може да вирѣе и цвѣти при икономическо робство. За това длъжностъ е на правителството, на интелигенцията и на всички по просвѣтени хора, особено въ страни, гдѣто народътъ

е по простъ и на по долна степенъ въ просвѣщението, да се погрижатъ съ всички срѣдства да подпомогнатъ подобрението на народния поминѣкъ. Тука трѣбва да работятъ и чиновници, и учители, и доктори, и адвокати, и попови. Не неправитѣ ли това, тѣ нѣматъ право на народни ржководители, тѣ не сж достойни синове на своя народъ. Но така ли работи нашето правителство, нашитѣ чиновници, нашитѣ адвокати, доктори и др. Намъ ни е стыдно да го кажимъ.

Малцина управници излѣзохъ да опишѣтъ болкитѣ на земледѣлцитѣ, да укажѣтъ тѣхнитѣ нужди и пѣтя на тѣхното спасение, малцина лѣкари излѣзохъ да исповѣдатъ, че нашия селенинъ работи като волъ, а мрѣ като муха, малко бѣхъ онзи свѣщенници, които излѣзохъ отъ амвона на църквата, за да опишѣтъ бѣдствието на своето паство. Никой поетъ не излѣзе да оплаче и порони сълза за оня робъ на труда, който работи черната земя. Само едни учители и то не всички, разбира се, се убавихъ тукъ тамъ, но за това пакъ тѣ си платихъ съ гонения, прѣслѣдвания, интернирвания и уволнения. Това е жестоко.

Това е печално, но е фактъ. Никой не иска да знае, че земледѣлецътъ е който работи отъ сутрина до вечерта късно земята, която той е поросилъ съ сълзи и потъ за да храни министри, прѣдставители, търговци, адвокати, доктори и всички, че той е който дава най добритѣ и най многото сълзати, носителитѣ на лаврови вѣнци на българското оржжие, и тоя земледѣлецъ нѣма пощада отъ никого? Нѣма той пощада ни отъ правителство, ни отъ лихваря. Неговитѣ болки не сж чуватъ, неговиятъ гласъ се запушва, и неговиятъ протестъ се потъпква. Него го търсѣтъ само да дава и да плаща, него го търсѣтъ да му налагатъ десятѣкъ, него го търсѣтъ само за избори.

А цѣрѣтъ на това?

Цѣрѣтъ е само въ свѣстяванието на земледѣлцитѣ, цѣрѣтъ е здружаванieto на всички земледѣлци отъ всички краища на България въ земледѣлски дружби, цѣрѣтъ е въ събиранieto ни заедно на дружбни събрания—на конгреси. Цѣрѣтъ е само тогава, когато ние земледѣлцитѣ прѣобър-

нимъ народното събрание отъ адвокатско въ земледѣлско, съответственно числото което имаме цѣрѣтъ е, когато ние изринимъ всички гешевтари и лихвари изъ народното събрание, и ги замѣстимъ съ земледѣлци, еснафи и честни търговци, цѣрѣтъ е когато народното събрание се умирише отъ парфюмъ на царвули, такива каквито сме си. Нѣма защо да се сраимъ прѣдъ Европа и да си даваме фалшивъ блѣсъкъ, тогава когато ние сме народъ земледѣлски, народъ който борава съ земята. Да, цѣрѣтъ е само тогава, когато ние се явимъ въ народното събрание и всички съ мощенъ гласъ извикаме: стига сте ни уграбвали; данѣци ние ще плащаме, както сме и плащали и до сега, защото тая държава е и наша държава, това отечество е и наше отечество, за което и ние милѣмъ, но ще плащаме това, което можемъ, спорѣдъ податнитѣ ни сили, ще плащаме толкова, колкото плащатъ и другитѣ данѣкоплатци, защото сме всички равни прѣдъ отечеството, въ което всички имаме равни права и равни задължения. Да, цѣрѣтъ е само тогава, когато ние въ народното събрание извикаме подъ сждѣ тия, които сж убивали и съсичали въ Дуранъ-Кулакъ и Тръстеникъ, подъ сждѣ тия, които издаватъ противоконституционни телеграми, врѣменни наредби за печата, тия които интерниратъ, затварѣтъ и биѣтъ въ участѣцитѣ, тия, които прахосватъ народния потъ за гуляй, лукси и нескончаеми расходки въ чужбина! Подъ сждѣ тия, които употребихъ нашата храбра народна войска срѣщу оня народъ, отъ когото тя се съставлява, подъ сждѣ крадѣцитѣ народнитѣ издѣници! Periat tristitia!

Но, можемъ ли ние земледѣлцитѣ да очакваме да се чуе нашия гласъ още сега? Можемъ ли, или готови ли сѣ още сега да наложимъ нашитѣ скромни искания? За голѣмо съжаление, отговора на тѣзи питання сж още, понѣ за сега, отрицателни. Ние още не сме достатъчно силни, ние не сме още пълно сдружени. Ние имаме още наши брата, които не сж пълно съзнали своята длъжностъ, тѣ още отбѣгватъ земледѣлскитѣ дружби. Ние още не сме оная органическа сила, която да внуши респектъ и уважение на нашитѣ противници. Особено тука заслужва да се по-

мѣне южна-България. Земледѣлцитѣ отъ южна България спжтъ, за щастие не дълбоко, но спжтъ. Като че ли тѣхъ не ги нищо боли, като че ли тѣхнитѣ интереси съвсѣмъ различаватъ отъ ония на сѣвѣрна България. Би трѣбвало да се прѣдполага, че ония що ни дадохъ Левски, Ботевъ, Л. Каравеловъ, Х. Димитръ, Стефанъ Караджата, ще бждѣтъ по събудени, по силни и по енергични въ извоювания на права, които днесъ не ирискватъ, както едно врѣме, революция сж оржжие, а мирни и законни протести, слово и събирания на митинги и събрания, защото ние не искаме нито революция, нито уничтожение на строя, както искатъ мнозина да ни прѣдставѣтъ прѣдъ княза, за да ни гонѣтъ по лѣсно и по жестоко. Нашитѣ дѣла сж ачикъ, нашитѣ събрания сж открити за всѣкиго и който иска гледа; ние не се боримъ да вземимъ властта, а искаме човѣшко право, искаме да се чуе гласътъ и болкитѣ ни, защото сме болшинство и защото отъ насъ земледѣлцитѣ зависи благосъстоянието на това отечество, за което и ние милѣмъ. Който не ни разбере, или който не иска да ни разбере, толкова по злѣ за него.

Прочее, нека се надѣваме, че ония що при турското владичество дадохъ Батакъ, Брацигово, Перущица, Панагюрище, Ст. Загора и славното оборище, ще се съединятъ съ ония що въ българското царство дадохъ по десѣтки трупове . . . въ Тръстеникъ, Дуранъ-Кулакъ, Гьоре, Шабла, Красенъ, Варна и др. за извоювание на ония права, които ни даватъ законитѣ и наредбитѣ въ страната.

Денътъ 29-й Октомврий, опрѣделенъ за II-й земледѣлски конгресъ приближава. Длъжностъ се налага на всички земледѣлци, отъ всички краища на България да си образуватъ земледѣлски дружби, изберѣтъ и испратѣтъ делегати и взематъ участие въ II земледѣлски конгресъ въ гр. Плѣвентъ.

Застрахованieto на земледѣлскитѣ капитали.

Въ брой 2 на в. „Земледѣлска Защита“ ние видѣхме какви сж общитѣ принципи на застрахованieto земледѣлскитѣ капитали, а така сжщо разгледахме и едно мнѣние, дадено отъ г. Г. Фичева за реализиране на застраховката на земледѣлскитѣ капитали въ

наст. Днес ние искаме да разгледаме всичките видове застрахувания, какъ се тѣ прилагатъ въ нѣкой отъ Западно Европейскитѣ държави и какъ по наше разбиране би могло да се приложатъ най цѣлѣсообразно въ насъ.

1. Застрахованieto срѣщу пожаръ.

Всѣки единъ земеделецъ е длъженъ да застрахува срѣщу пожаръ, не само сградитѣ си, но и мъртвия и живия си инвентаръ (орудия, машини, добитѣк и пр.), както и най нослѣ развитѣтѣ припаси, като: жито, сѣно и др. Подсигоряването срѣщу пожаръ, днесъ за днесъ, може да стане много лесно, тъй като на всѣкъждѣ вече се намиратъ осигурителни дружества, или клонове отъ такива. Относително подсигоряването на аданията, въ другитѣ страни е започнато да се дѣйствува да бжде задължително и то не само за въ градоветѣ, но и въ селата. Ако това, при днешното възпитание на хората, не е още прѣждевременно, би било едно спасително срѣдство за много хора, които, иначе, заедно съ сѣмѣйствата си, рискуватъ да не намерятъ, въ случай на нещастие, почти никакъвъ подслонъ.

Обикновено подсигурителнитѣ премий при земеделскитѣ имущества биватъ по високи (т. е. земеделцитѣ плащатъ за подсигоряване повече), защото земеделскитѣ сгради, обикновено сж направени отъ материялъ, който по лесно гори; въ тѣхъ се поставятъ материали (като: слама, сѣно и пр.), които по лесно се запалватъ и при това такива, при които пожарътъ се разпространява твърдѣ бързо. Въ земеделѣието често е нужно да се работи при свѣтлина и то набавно при лесно запалителни прѣдмети, напр. въ голѣмѣтѣ чаплини, гдѣто се работи съ парна вършачка и пр. Отъ друга страна, отгъщението, посредствомъ подпалване на сгради, снош и пр., е силно загигдало още при земеделцитѣ и лесно постижимо, поради отдалечеността на аданията. Всички гориваборави условия повишаватъ застрахователната премия и то толкова по-вече, колкото опасността е по-голяма и обратно.

Най старата форма за подсигоряването срѣщу пожаръ е била — *взаимното застрахуване*. Даже и къмъ краиштѣ на срѣднитѣ вѣкове сж се срѣщали малки дружества, които сж служили за тази цѣль. Въ миналото столѣтие тѣзи взаимноосигурителни дружества сж намѣрили най широко разпространение, особено въ Прусиа. Въ онова врѣме, тамъ, къдѣто не е имало такива взети сж биле мѣрки да се съставятъ даже и задължително. Премийтѣ сж биле наречени *данъкъ за пожаръ*, понеже сж носили характеръ като единъ видъ данъкъ.

Акционернитѣ застрахователни дружества сж се появили едвамъ въ края на миналото столѣтие и разпространението имъ е отивало много бавно. За сега, обаче, тѣзи усигурителни дружества сж заминали първитѣ. Конкуренцията между двата вида институти въ Западна Европа е докарало намалението на премийтѣ и по широкото разпространение на застрахуването. Кой начинъ отъ двата е по-ва прѣдпочитание, мажчо може да се опрѣдѣли, тъй като всѣки си има своитѣ добри и лоши страни.

За българския земеделецъ, като вижаме подѣ съображение обстоятелството, че за акционернитѣ дружества не е сгодено застрахуването за всичкитѣ селски сгради, отъ една страна и отъ друга страна високитѣ премий и сравнително по честитѣ подпалвания въ селата, къдѣто често ще се случ-

ватъ умишлени пожари и мажчо е за дружеството да ги издирѣ, мислимъ, че най цѣлѣсообразно ще бжде *взаимното застрахуване*, но въ малки области, или за всѣка община отгѣлно. Слѣдователно, земеделцитѣ отъ една община взаимно се подпалватъ, като всѣки е длъженъ да заплаща по една известна премия за тази цѣль, срѣщу които ще може да расчитатъ, че при нещастие ще му се заплати известна сума за построяване на нова сграда. Само по този начинъ ние намираме, че ще могатъ да се избѣгнатъ разнитѣ прѣдупителни подпалвания, защото, когато всѣки земеделецъ сж заинтересуванъ въ плащането, ще слѣдватъ за причинителитѣ на пожаритѣ и ще взематъ всѣки възможни срѣдства за тѣхното прѣдпазване. Съ развитието на земеделското сдружаване въ селата, което има за принципъ *„всички за единъ и единъ за всички“*, ние вѣрваме, че ще може да се тури основата на застрахуването въ тази смисълъ. Противъ общото задължително взаимно застрахуване сме пъкъ затова, защото интелигентността, моралътъ и въспитанието не сж еднакво развити въ всѣки села и не могатъ еднакво да се развиятъ. Слѣдователно, нѣма да бжде и справедливо всѣки земеделецъ да даватъ еднакви премий за подсигоряване, когато въ нѣкой мѣста ще има хора, които ще могатъ, благодарение на по доброто разбиране, да се избѣгнатъ всѣки нещастни случаи, а на друго мѣсто тѣ ще сж нѣщо обикновено.

Спорѣдъ нашето разбиране, повтаряме пакъ да кажемъ, най удобния начинъ за застрахуване срѣщу пожаръ, ще е *взаимното* и то за отгѣлни общини, или села. За да се попрѣчи за разпространението на много пожари въ интереса на земеделцитѣ е да се взематъ слѣдующитѣ мѣрки: 1) да се вземе за общо правило градението на по солидни здания и избягване на сгодни мѣста, далече отъ аданията, въ които се палатъ често огньове и пр., 2) снабдяване всѣка земеделска дружба, на даже и всѣка община съ машини и други прибори, необходими при гасенето на пожара и 3) образуване въ всѣко село по една пожарна дружина, която да се упражнява въ гасенето. По този начинъ значително ще може да се избѣгне загубата отъ пожаритѣ.

Двѣ врѣдни насѣкоми есенно врѣме по рапицата.

(Ожжвѣрженно отговоръ на г. А. Ставровъ отъ гр. Орѣхово и г. Вѣлопитовъ отъ с. Кнежа).

Рапицната пеперуда (*Pieris rapae*). Гжсеницата е около 2—3 см. дълга и $\frac{1}{2}$ см. широка, зеленкава, съ четири жълти линии и то двѣ по гърбътъ и двѣ по странитѣ. Тѣлото на гжсеницата е покрито съ черни пѣтна, отъ които излизатъ космици. Тя има 8 чифта крака. Поврѣдитѣ сж върху още младитѣ листа и то като ги изяде по краищата, сжщо тъй, както това прави копричената буба съ черничевитѣ листа. Подиръ нѣколко дена гжсеницата изчезва и се прѣвръща на какавида. Какавидитѣ не се увиватъ въ пашкулчета, както това става при други видове отъ родътъ на пеперудитѣ, а се сбъркватъ, като получаватъ една съвѣтъмъ неправилна форма съ пенелана боя и малки пѣтна. Какавидитѣ иматъ 7 наращения и то 4 отъ странитѣ, едно отгърѣдъ, едно отзадъ и друго отгорѣ на гърбѣтъ. Пеперудата се появява рано на пролѣтъ. Тя е подобна на ябълковата, която хвърка пролѣтно врѣме

както тази. Има бѣли крила съ черни пѣтна по прѣднитѣ части. На опаката страна, т. е. къмъ тѣлото крилата иматъ повече пѣтна, които сж пенелани.

Въ малкѣ размѣръ това насѣкомо не причинява голѣми поврѣди, но въ по-голѣмѣ размѣръ може съвѣтъмъ да опасе листата на рапицата, особено ако тя не е много буйно израстихнала и съ това да не ѝ даде никакъ да се развива до паданнето на студоветѣ.

Като най-добро и сигурно срѣдствъ противъ това насѣкомо се прѣпорѣчва бранито на самитѣ гжсеници, които лесно се намиратъ сутрина рано.

Рапицния молецъ.

Botys (piralis) forficalis Това насѣкомо пакъ е отъ родътъ на пеперудитѣ. Гжсеницата яде листата на по-старата рапица и то не вече както горѣпожннатата, т. е. покрайщата, а яде петурата на листата и то на пѣтна, сжщо тъй както това правятъ земнитѣ бѣлки. Листата на рапицата въ жѣсо врѣме се обръщатъ на цѣли рѣшета. Гжсеницитѣ се намиратъ винаги отъ долната страна на листата, защото тѣ ядатъ отъ тамъ. Тя е около 1 см. дълга, при похващането ѝ върти се много бърже и пада отъ листѣтъ по едно влакно, което пуска отъ себе си. Двата краища на гжсеницата сж изострени; главата ѝ е по тъмна отъ тѣлото, което е зеленкава и твърдѣ слабо нашарена съ малки жълтеникави линии. По тѣлото се забѣлѣзватъ и дребни космици. На задната ѝ частъ има двѣ бодилчета и по цѣлото тѣло 16 крака. Какавидитѣ се намиратъ завити по долната страна на листа, близо до нѣкой жгълъ отъ перата и то съ бѣлъ мажъ.

Съвършенната пеперуда е жълтеникава, а още не добрѣ развитата — зеленкава. Краиштѣ на задницата ѝ е тѣпъ. Нѣколко дена по късно, а именно къмъ крайтъ на мѣсець Октомврий, се забѣлѣзватъ и малкитѣ пеперуди, които лѣтѣтъ вечерно врѣме въ твърдѣ голѣмѣ размѣръ изъ рапицата. Пеперудката е малка съ ржждави крила, които по краищата си сж малко по тъмни.

Гжсеницата на тази пеперуда може да принесе извѣнмѣрно голѣми загуби, още повече, че тя има прѣвъ годината 2—3 генераций. Като най радикално срѣдство намираме чистението на самитѣ гжсеници, които лесно се намиратъ отъ птицитѣ, или пъкъ обиранието имъ съ ржка. Щомъ рапицата страда много отъ това насѣкомо, не трѣба да се сѣе наскоро на сжщата нива. Сжщо така трѣба да се искореняватъ буренигѣ отъ родѣтъ на кръстоцѣвнитѣ. Прѣвзвзавъ то може да помогне, ако рапицата е по едра. По радикални срѣдства нѣма.

И двѣтѣ насѣкоми сж безъ опасни послѣдствия за рапицата, ако послѣдната е добрѣ развита, особено, ако добрѣ е зако-ренена и е пустнала голѣми листа.

ПОЛЕЗНИ СЪВѢТИ.

Запазването на зеленчуцитѣ прѣвъ зимата.

Това ства нѣй лесно въ едно запазено мѣсто изъ градината, или пъкъ въ нѣкой провѣтривъ зимникъ. Въ първия случай на права се една лѣха $1\frac{1}{2}$ —2 метра широка, прѣкопава се добрѣ и се загражда наоколо съ единъ насипъ отъ прѣсъ, около 60 см. високъ, а около него се ископава единъ окопъ 60 см. дълбокъ. Въ лѣхата се насаждатъ едно до друго, на 20 сантиметра, зеленчуцитѣ, които ще се оставятъ за прѣзимване.

Само съ велето се прави изключение, т. е. то не се заравя съ коренитѣ въ земята, а обратно — съ коренитѣ на горѣ.

Всички зеленчуци, които мислимъ да запазваме прѣвъ зимата, трѣба прѣдварително да се исчистятъ отъ всичкитѣ пилиши и гнили листа. Върху лѣхата, отъ единия насипъ до другия, се прѣкарватъ дървета или дѣски, по които, въ случай на студъ, се поставя слама, или другъ нѣкакъвъ материалъ, който ще прѣдпазва зеленчука отъ помързване. Настѣпѣтъ ли по топли дни, то трѣба, отъ врѣме на врѣме, лѣхата да се провѣтри.

Гжсеници по велето.

Прѣвъ мѣсець Септемврий, често пжти, по велето се появяватъ едни шарени гжсеници, които му причиняватъ голѣми поврѣди, като му изяждатъ листата и не му даватъ възможностъ да нараства. Такива гжсеници сж се появили особено много изъ Пдѣвско. Като срѣдство противъ тѣзи гжсеници е: 1) Измачкването на яйцата, отъ които произлизатъ гжсеницитѣ; тѣзи яйца могатъ да се забѣлѣжатъ отъ долната страна на листата по жълтия имъ цвѣтъ. 2) Щомъ се появѣтъ гжсеницитѣ, което може да се познае по изеденитѣ листа, трѣба всѣка сутрина рано да прѣглеждаме велето и да измачкваме всѣки гжсеници, които забѣлѣжимъ. А едно прѣдпазвателно срѣдство е ловението и убиването на бѣлитѣ пеперуди, които хвъркатъ изъ градинитѣ, защото гжсеницитѣ сж тѣхенъ плодъ.

Изъ дѣлата на Земеделския Сѣюзъ.

По случай на прѣдстоящия П земеделски конгресъ, Управителния Комитетъ на Земеделския Сѣюзъ е отправилъ до г. г. Прѣдсѣдателитѣ на земедел. дружби въ Княжеството слѣдующето окръжно писмо:

Извѣстно е на г. г. Прѣдсѣдателитѣ, че чл. 13 отъ устава на Българския Земеделски Сѣюзъ, постановява, че всѣки членъ на земеделска дружба е длъженъ да внася годишно 60 ст. вносъ, отъ който $\frac{1}{3}$ да се задържи за нуждитѣ на селската дружба, другата $\frac{1}{3}$ за околийската и послѣдната $\frac{1}{3}$ да се внася въ сѣюзната каса. За твърдѣ голѣмо съжаление, обаче, въпрѣки многократнитѣ напомняване на г. г. Прѣдсѣдателитѣ, за тѣзи вноски, трѣба да исповѣдамъ горчивата истина, че до сега твърдѣ малко дружби сж се съобразили съ постановленията на сѣюзний уставъ и за това твърдѣ малко дружби сж се погрижили да внесѣтъ по нѣщо въ сѣюзната каса. Това е твърдѣ печално отъ една организация, която има всѣки сили да развие една полезна дѣятелностъ, въ полето на здружаването между земеделцитѣ въ страната. Отъ друга страна, излизало е да убѣждамъ, г. г. Прѣдсѣдателитѣ, въ невъзможността да се работи безъ срѣдства. Всѣка организация е силна тогава, когато тя распо-

ПОДЛИСТНИКЪ.

Поминѣтъ на гр. Копривщица.

Най голѣмиятъ источникъ за прѣпитание на Копривщени е била, до скоро врѣме, домашната вълнена индустрия и съединения съ нея занаятъ — абаджилжа. Обаче, вслѣдствие дѣйствието на редѣ причини, днесъ, тоя источникъ е на прѣсушване, и населението на града Копривщица остава безъ това извонно срѣдство за прѣпитание, та е принудено постепенно постъпенно да се изселва изъ тоя градъ. Какво е било състоянието на вълнената индустрия — а заедно съ това и състоянието на населението — прѣди години и какво сега, твърдѣ добрѣ е описано въ доклада на Пловдивската Търговско-индустриална камара за 1895 и 96 г. Тамъ се казва: „До появяването на фабри-китѣ за прѣдене и тъкане въ Сливенъ, Габрово, Казанлъкъ, Карлово и Трѣвна, домашната вълнена индустрия въ тѣзи градове, както и Каловѣръ, Сопотъ, Панагюрище, Копривщица, Помашкитѣ села и пр. — е била твърдѣ много развита. Всичкитѣ операции, които сж се извършвали надъ вълната, отъ пране до тъкане и апретиране, сж се извършвали съ инструменти отъ твърдѣ проста конструкция и сж се движили съ ржцѣ, и въобще съ употреблението на най-голѣма

физическа сила. Въ онзи вѣкъ на ржчната индустрия, всѣка почти къща въ помѣнатитѣ градове е била работилница. Тупането на становѣтъ, шумѣтъ на чакрѣтитѣ, пѣснитѣ на работящитѣ сж изпълвали всѣки къщи и улици; работѣли сж всѣки — мажже и жени, стари и млади, защото е имало работа и защото тая работа се е възнаграждавала съ хубави турски лири.

Но онова врѣме е отдавна минало; днесъ тупането на становѣтъ, шумѣтъ и глѣчката е изнесена отъ къщитѣ и е прѣнесена въ фабрицитѣ; много шумни и весели улици днесъ сж оглушени; много богати и работни къщи днесъ сж запустѣли. Сега се чува тукъ-тамъ само пѣсенъ и работа по къщитѣ, но тази пѣсенъ не излиза отъ сжщитѣ чувства, каквото прѣди; сега се пѣе, за да се разпжди тѣжата и направи по легка работата, сега се работи, за да се не умрѣ отъ гладъ, а не за блѣсъка на турскитѣ лири. Липата, които ще срѣщнете по улицата въ Каловѣръ, Сопотъ, Панагюрище, Копривщица, както и въ нѣкой махали въ Сливенъ, Габрово и Казанлъкъ, ще ви даждѣ възможностъ да прочетете по тѣхнитѣ усървали и набрѣчкани чърти, по тѣхното лошо облѣкло и по тѣхното говорение, че разочарованието е пълно отъ сегашния животъ. Човѣкъ не може да не имъ съчувствува на сждбата, но не може да не признае, че и новиятъ

редъ на нѣщата не може да се въдвори безъ тия жертви“.

Като вторъ источникъ за прѣпитание на Копривщени е било скотовѣдството. Въ околността на тоя градъ се е отглеждалъ въ голѣмо количество едъръ и дребенъ рогатъ добитѣкъ, както и животински продукти, и всичко това се е изнасяло за Цариградъ, София и пр., та е съставлявало до бѣръ источникъ за прѣпитание на копрившкитѣ граждани.

Днесъ, обаче, и това производство и съединената съ него търговия сж изпаднали, благодарение на високитѣ турски мита, на липсата на по-голѣми капитали, на създадената на извонното мѣсто конкуренция и пр. и пр.

Изгубили така тѣзи два богати источника за прѣпитание на копривщени не е оставало друго, освѣтъ да напуснатъ старото си обиталище и да дирѣтъ ново, сгодни мѣсто за прѣпитание. Обаче, отъ обичъ къмъ родното си мѣсто и отъ свѣзка съ единъ или други видъ недвижимо имущество, не всѣки е окончателно напусналъ гнѣздото си: у много фамилий мажетѣ сж излѣзали да странствуватъ, а женитѣ пакъ пазятъ старото си гнѣздо. По тоя начинъ днесъ въ Копривщица се намиратъ много ржчни сили на оставени жени, на вдовици, на бѣдни хора, които не сж могли да се населятъ и пр. и пр. И всичкото това население се прѣпитава отчасти отъ вълнената индустрия, от-

части отъ скотовѣдството и твърдѣ слабо отъ земеделѣието и др. источники.

Сравни ли човѣкъ богатото минало на тоя градъ съ мизерното настояще, неволно го обзема чувството на състрадание къмъ бѣдитѣ днешни негови жители, и при това състояние той веднага се помъчва да подири нѣкои нови источники за прѣпитание на тия хорица. И дѣйствително, природнитѣ богатства на цѣлата околностъ, около града Копривщица, както и свободнитѣ ржчни сили на самото население, могатъ да създадѣтъ твърдѣ сгодни срѣдства за прѣпитание на това население. Богатитѣ ливади и пасбища, които се поддържатъ отъ хладния климатъ и изобилната вода на околната около града Копривщица мѣстностъ, могатъ да отхранватъ прѣкрасенъ селско стопански добитѣкъ, отъ продуктѣтъ на който да се добиватъ съ купове жълтици и наполеони. Въ милионитѣ благовонни ливади и пасбища цвѣта могатъ да нахѣрятъ прѣхрана безбройно количество трудолюбиви пчелички, които да насбератъ медъ, както за храна на самото население, така и за изнасяние навънъ изъ самия градъ. Покрай ливадитѣ и пасбищата, както и вътрѣ въ тѣхъ, могатъ да се насаждатъ съ стотини хиляди овощни дървчета и черници, които да даждѣ работна и прѣпитание на стотини хора отъ Копрившкитѣ граждани. Дървения материалъ на близката околностъ може да послужи за процѣпяване на една твърдѣ извонна домаш-

лага сь срѣдства; иначе тя или е при- нудена да спре своята дѣятелностъ, или най малкото, да куца въ всичко и да пасува. Такава една слаба работа, е не- достойна за насъ и нашата организация.

Вамъ е известно, че въ началото на пролѣтъта, нѣколко села, отъ Ха- ковско, Шуменско и др., бѣхъ изложени на гладъ. Имаше цѣли сѣмейства, които не виждахъ хлѣбъ по недѣли; нѣкадѣ, по тѣзи мѣста, хората бѣхъ почнали да се хранятъ съ варени ко- рени, жѣладъ и др. Раздвижихъ се хо- рата и се стичахъ да помогнатъ кой съ каквото може; само ние, освѣнъ съ слово не можахме да помогнемъ ни съ стотинка, по единичката причина, че въ сѣюзната каса нѣмаше нищо постъпило. Слѣдъ случитѣ въ Тръстеникъ, Ду- ранъ-Кулакъ, Гьоре и др., избѣгахъ, съ стотини наши брата земледѣлци, вѣнъ изъ България, за да отърватъ кожата си отъ прѣслѣждане; тѣ оставихъ ни- ви непожънати; оставихъ дѣца гладни, ала за голѣмо съжаление, нашата ор- ганизация като нѣмаше счупена пара, не можа да обрѣши сѣлзитѣ ни на едно гладно сѣмѣйство. Въ Русе, околийска- та земледѣлска дружба съ своя добле- стень прѣдсѣдателъ г. Н. Кормановъ, бѣ взимала похвалната инициатива да купи двѣ жѣтварки машини, съ кои- то да пожъни нивитѣ на избѣгалитѣ земледѣлци, та, съ това, да не остави труда на земледѣлцитѣ въ полето да угние, но, за голѣмо съжаление, сѣюз- ний комитетъ не можи въ това отно- шение нищо да направи, по простата причина, че той нѣма срѣдства, нѣма счупена пара въ касата си. Но не е само това. Централний комитетъ не бѣ- ше въ положение да посрѣща и свой- тѣ най необходими нужди, той нѣма даже срѣдства и за своето собствено сѣществование. Помнятъ Г. Г. Прѣд- сѣдателитѣ, че нѣколко манифеста се издавахъ и прѣскаха съ хиляди екзем- плара; писма до дружбитѣ се пращаха; окръжни се издавахъ, а за всичко то- ва ние нѣмахме срѣдства, ни за книга, ни за печатница, ни за пощен- ски разноси по причина, че никой отъ прѣдсѣдателитѣ не се погрижи да при- бере това, което устава понѣ прѣдви- жаше. Прѣвъ годината става на нѣкол- ко пѣти нужда да се събиратъ на ед- но, както членовѣтѣ отъ Централний Комитетъ, така и прѣдсѣдателитѣ на околийскитѣ дружби, за разрѣшаване важни въпроси. Такива събрания ста- ваха и въ Плѣвенъ и въ София и който отъ членовѣтѣ имаше харчеше отъ ки- сия, но ония отъ тѣхъ, които нѣмахъ не можихъ и да присѣтствуватъ, а отъ това губеше само дѣлото. А това нѣ- маме да бѣде така, ако Централния

Комитетъ располагаше съ щогодѣ срѣд- ства и платеше баримъ пѣтнитѣ раз- носки на най бѣднитѣ отъ тѣхъ. Тука и дума не може да става за нѣкакво забогатяване, за смѣтка на сѣюза, отъ страна на членовѣтѣ.

При таково положение, вѣрвамъ, че Вие, г. г. Прѣдсѣдатели, ще се съгласите, че не може да се работи. Има и други корпорации, има и други групи, които прѣслѣдватъ известни обществен- ни цѣли, но исповѣдвамъ го, за тѣхна честъ, тѣ сж отъ насъ несъмнено мно- го по добри въ това отношение. Из- вѣстно е, че у насъ има сѣюзъ на учителитѣ, въ който влизатъ болшенст- вото отъ учителитѣ. Макарь, че сж много по малобройни отъ насъ, тѣ иматъ всички парични срѣдства да се борятъ за своята кауза. Така е съ Еснавский Сѣюзъ, така сж и всичкитѣ политичес- ки групи, взета всѣка отдѣлно. Само ние, макарь и многобройни, сме прину- дени често да мълчимъ тамъ, гдѣто можемъ да направимъ нѣщо, поради нѣмание на пари. Наистина годината не бѣ много добра, както се прѣдпо- лагаше, тѣжка криза мѣчеше страната, на въпрѣки това, се можеше да постъ- пи по грѣшъ—два на членъ въ сѣюз- ната каса, което не е кой знае каква огромна сума. Казваше се да се поча- ка и чака се. Централний Комитетъ чака да мине и м-цъ Май, при всичко че и тогава бѣхъ нуждни срѣдства. Слѣдъ това напоми еднажъ—дважъ на г. г. прѣдсѣдателитѣ, но пакъ ни- що не постъпи. Каза се да се чака харманъ, та може да се събере било храна, било пари. Хармана дойде и за- мина, но пакъ нищо не постъпи въ комитетъ, съгласно устава. При таково положение, вѣрваме всѣки да се съгласи, че нищо не може се направи. При то- ва ние имаме вече членове отъ коми- тета, които сж сѣсипани материално и докарани до просияшка тояга, други си изгубихъ здравнето отъ гонения, затва- рения, бой и пр. за земледѣлската кау- за, а ние се чувствуваме при таково положение още слаби да имъ помог- нимъ съ нѣщо. Това е недостойно за една силна организация, каквато е на- шата, която брой около 50,000 члена въ себе си, и която изнесе на плѣщитѣ си такава колосална борба.

Извѣстно е на г. г. прѣдсѣдате- литѣ още, че единичкия за сега защит- никъ на земледѣлцитѣ, единичкия тѣхень вѣстникъ е в. „Земледѣлска Защита“, из- даваемъ се въ гр. Плѣвенъ отъ осо- бенъ комитетъ. Този вѣстникъ, макарь и юридически да не е органъ на зем- ледѣлския сѣюзъ, е сжчински про- водникъ на земледѣлскитѣ болки и ис- кания; тѣй е проводника на Централ-

ний Комитетъ и най блиския до земле- дѣлцитѣ. Той е фактически органъ на здруженитѣ земледѣлци. Имаше и дру- ги защитници, но поради стестнител- нитѣ мѣрки за печата, тѣ спрѣхъ и прѣстанахъ. Остана само в. „Земледѣл- ска Защита“. За голѣмо съжаление, и и тука трѣбва да ви кажа, че не ние добръ. Вѣстника е загизилъ въ борчо- ве, по простата причина, че който го е получавалъ не е плащалъ. Нашата на- дѣжда, че той ще бѣде плащанъ распро- страненъ отъ земледѣлскитѣ дружби не се оправда на всѣкѣдѣ. Има наистина дружби, които се заехъ съ присърдце за неговото распространение, но тѣ бѣ- хъ малко на брой. А това не може да даде друго, освѣнъ загуба за земле- дѣлското дѣло, загуба за нашето здру- жаване.

Прѣдъ видъ на всичко изложено по горѣ, отъ името на Централ. Упр. Комитетъ на Бѣл. Земледѣлски Сѣюзъ, приканвамъ всички г. г. Прѣдсѣдатели на Околийскитѣ и Селски Земледѣлски Дружби да се завзематъ, най сериозно и най енергически за събирането член- скитѣ вноси, въ едно най непродъл- жително врѣме, или най късно до де- нитѣ (29 Октомврий т. г.) на II кон- гресъ, който ще стане въ гр. Плѣвенъ, съгласно рѣшението, което Ви испра- щамъ съ друго окръжно. Нека г. г. прѣдсѣдателитѣ и членовѣтѣ разбератъ, че общественно дѣло не върви безъ срѣдства, че то иначе е осждено да загине. Нека никой не жали труда си да помогне на едно добро дѣло, прѣд- назначено да събере всички вкупу, за извоюване на ония права, които ни даватъ законитѣ на страната. Нека не се забрави, че нашата организация е въ началото на своето развитие и има нужда отъ подкрепа на всѣки съзна- теленъ и просвѣтенъ нейнъ членъ. Не- ка г. г. Прѣдсѣдателитѣ и членовѣтѣ взематъ присърдце и распространение- то на в. „Земледѣлска Защита; нека този вѣстникъ проникни въ най по- слѣдната българска земледѣлска колиба. Чакъ тогава можемъ ние да се похва- лимъ, че сме направили малко отъ то- ва, което ни прѣдстои да правимъ.

Прочее на работа! До виждане въ гр. Плѣвенъ на 29 Октомврий.

Настоящото замѣнява всѣка дру- га отдѣлна покана.

Завѣдующия дѣлата на Земледѣл. Сѣюзъ, членъ отъ Централ. Комитетъ:
Я. Ст. Забуновъ.

ХРОНИКА

У насъ въ България, спорѣдъ консти- туцията може всѣки законъ да бѣде крити-

куванъ, но постъпи ли момента за неговото прилагане, всѣки трѣбва безусловно да се подчини, иначе неиспълнителъ подлежи на строги наказания. Това въ насъ се знае и отъ дѣцата. Но въпрѣки сѣществующий за- конъ, да се иска задължения още и чрѣвъ нотариуса, че строго ще се изпълнява този сжщъ актъ, това ние сега чуваме и виждаме.

У насъ сѣществува законъ за филок- серата. Въ този законъ сж прѣвидени из- вѣстни прѣдписания и за всички онии, които иматъ американски лозови разсадници. Тѣзи прѣдписания на законътъ, разбира се, сж задължителни за всички живущи въ Бълга- рия, които бороватъ съ лозови разсадници. Но министерството на Земледѣлието и Търго- вията мисли че закона си е законъ, обаче при- тѣжателитѣ на разсадницитѣ трѣбва да да- дѣтъ още и задължително, утвърдено чрѣвъ нотариуса, какъ че наистина ще изпълняватъ закона. Това своеобразно правило, министер- ството е приложило вече на лицата въ Ви- динъ, Ломъ, Плѣвенъ и другадѣ, които бо- равятъ съ лозови разсадници отъ американ- ски лози. Едно отъ двѣтъ: или законътъ е ужасно врѣденъ и като таквъ, хората ще търсятъ да го заобикалятъ, та съ това иде да се утвърди, че всичкитѣ закони могатъ да се заобикалятъ, ако ще би и най добри да бѣдатъ, или министерството само съзна- ва своята несъстоятелностъ въ него и тър- си да го подкрѣпи чрѣвъ нотариални утвър- дения, или пъкъ само министерството не вѣр- ва изпълнението на никой законъ въ кня- жеството. Иначе то нѣмаше да искава спе- циялна задължения отъ хората чрѣвъ нота- риуситѣ. Това е такова самоизобличение, каквото само едно пълно съ невѣжи мини- стерството може да създаде. Такова чудо не става дори въ Абисиния.

Конституцията никѣдъ не казва, че за да се изпълнява единъ законъ трѣбватъ още за- дължителни утвърдения чрѣвъ нотариуса. Ина- че би значило 1 1/2 милиона български подан- ници да дадатъ още и нотариални задъл- жения, че ще изпълняватъ българскитѣ за- кони, а това би било и сжбно и глупаво! Боже пази България отъ невѣжи чиновници.

Писатъ ни отъ Пловдивъ. Прочутото по своеобразната си дѣятелностъ, министерство- то на Земледѣлието и Търговията проглуши свѣта съ отвариането на нѣкакви практиче- ски кусове по винарството въ нѣкой градове; нѣма вѣстникъ, нѣма списание, въ които да не е публикувана програмата имъ.

Не стигаха рекламитѣ изъ вѣстницитѣ и списанията, ами нѣщо повече: тукъ още на 15 того, по распорѣждането на Садов- ски директоръ, се закачиха обявления, по- рано сж дадени распорѣждане по селата (ващо ли не распратихъ стражари?), а на 17 сжщия се разгласи съ барабанъ все за сжщия курсъ.

Практически курсъ по винарството, не е шега, — значение голѣмо!

Затова, слѣдъ като ржководителя на курса, учителя — винаря въ Садово, чака курсиянти два дни и бѣ принуденъ за уго- дата, види се, на началството си, да задър- жва кръчмаритѣ единъ по единъ, се стѣко- хъ на опрѣдѣленото мѣсто и то по поканата на „чаушина“ на кръчмаритѣ 10—12 души кръчмари изъ разнитѣ затѣнени къмета на града.

Курса се започна криво лѣво, обаче безъ изпахъ, безъ интересъ.

По наивнитѣ отъ посѣтителитѣ вияви- хъ, своята и на другаритѣ си, апатичностъ къмъ курса съ изрѣчението: „ние нѣмаме

на дървена индустрия, която тоже да послу- жи за прѣпитание на голѣма частъ отъ та- кошното население. И още и още много други производства могатъ да намѣ- рятъ почва въ мѣстността на гр. Коприв- щица. Но има ли кой да съгледа ла- геритѣ на това злато и да научи населението, какъ да разрабати тѣзи лагери? Имаше ли ние хора, които да съгледаатъ съ очитѣ си, за процѣтвяване на какви производства сж стодни климатическитѣ, почвениитѣ, еко- номическитѣ и пр. условия на тая или оная мѣстностъ въ България? Послѣ това, имаше ли ние институти, които да научатъ насе- лението, какъ ще разрабати това или онова произвдство? Именно тукъ е нещастieto! Ние поддържаме висше и рисувадно учили- ще, съ десетки мѣжки дѣвически гимназии и стотини петокласни, четворокласни и др. училища, за да произвождатъ хора за нѣ- колкото хиляди чиновнически мѣста и гра- маденъ ученъ пролетариятъ, които всич- ки унищожаватъ народното богатство, а за- криваме земледѣлскитѣ и индустриални учи- лища, които трѣбва да подгватъ онова тримилионно работническо население, отъ ко- ето се очаква да създава народното богат- ство! Кѣдъ ще му излѣе края при тия об- стоятелства? Не мислиме ли, че земледѣл- цѣтъ и запаячията изѣдоха вече всичко, събрано за черни дни, почти всичкия си ос- новенъ капиталъ и днесъ взематъ насжщия изключително на вересия? — Врѣме е, врѣ-

ме е вече да се свѣстиме и да съгледаме кривия пѣтъ изъ който сме тръгнали. Намъ сж нуждни училища и институти, които да научатъ населението, какъ да разрабати ог- ромнитѣ наши природни богатства; а не само общеобразователни училища — за произвож- дане на умственъ пролетариятъ. На голъ коремъ не се носятъ чифтѣ пицови.

Ние се отвлѣкохме малко, но нека чи- тателитѣ ни прости за това.

Прочее, нашата задача бѣше: да ука- жемъ на Копривщени, какви производства би- могле да намѣрятъ почва за процѣтвяване въ тѣхната мѣстностъ.

1) Прѣди всичко, въ града и околностъ- та му има прѣвходно, почти идеални ус- ловия за процѣтвяване на едно рационално млѣкарство.

Въ града всѣка къща може да отгле- ва по 2, 3, 5 и повече млѣчни крави, кои- то лѣтъ ще се пасятъ на богатитѣ околни пасбища, а зимъ ще се хранятъ въ оборитѣ отъ насбраното отъ ливадитѣ сѣно. Млѣкото отъ тия крави ще се прѣработва на разни сиренета и доброкачественно масло въ една дружественна млѣкарница, която първоначално трѣбва да създаде самото правител- ство. Въ послѣдниятъ случай правителството ще купува млѣкото отъ населението, на ко- гато (населението) се напълно убѣди въ из- носността на това заведение, ще се стави то само да го владѣе.

Въ далечната отъ града мѣстностъ ще

се заведе околийско млѣчно стопанство, като лѣтъ пасението на добитъка и прѣработва- нието на млѣкото ще става постоянно на по- лето, а зимъ ще се прѣнася въ самия градъ.

По сжщия начинъ ще се практикува и отглеждането на овцѣтъ.

2) Въ града и околността му има прѣ- входни условия за процѣтвяване на едно рационално пчеларство. При тая богата пасба за пчелитѣ могатъ да се развѣждатъ въ Коп- ривщица и околността ѝ съ хиляди кошери пчели. Нека за прижѣръ на Копривщени по- служатъ въ това отношение Пирдопанитѣ.

За да се развие добръ и бързо пче- ларството, най-ужѣстно е да се назначи въ основното или класно училище на гр. Коп- ривщица нѣкой разумень и енергичень пче- ларъ учителъ.

3) Евтинитѣ ржчни сили, особено изо- билието на женски такива въ гр. Копривщи- ца, могатъ да послужатъ за отглеждане на голѣмо количество кпринени буби. Макарь и хладенъ климатъ на Копривщениската мѣст- ностъ, ние все вѣрваме, че ще вирѣе тамъ черницата (и сега има черничевы дървета въ Копривщица). Посадени всички краища на ливадитѣ въ ниската — запазена отъ сил- нитѣ вѣтрове мѣстностъ — съ черничевы дър- вета, ще се произведе огромно количество черничевы листъ, съ който ще се отхранятъ съ десетки хиляди килограма пашкули.

За развитието на бубарството най лес- но би се спомогнало, като се назначи за

учителъ въ града нѣкой добръ и енерги- чень бубаръ, който да основе черничевы разсадникъ и раздаде съ ниска цѣна чер- нички на населението, слѣдъ което съ кур- сове и пр. по бубарството да ги учи, какъ да отгледава рационално коппринената буба.

4) Днесъ въ околността на гр. Коп- ривщица нѣма никакво овощарство. А ние все вѣрваме, че ще могатъ да вирѣятъ тамъ нѣкой видове овощни дървчета. Посадени краищата на нискитѣ ливади (а така сжко и нарѣдко въ въ самитѣ ливади) съ овощ- ни дървчета, ще се произведе съ стотини хиляди килограма овощие, което ще донесе почетна сума на Копривщениитѣ граждани. По тая начинъ ще се произвожда и сѣно за добитъка, и овощие за продажъ. Така сж основани и Кюстендилскитѣ овощни градини.

Освѣнъ тия производства, въ околно- стѣта на гр. Копривщица могатъ да намѣ- рятъ добра почва и други още, но за сега ние указваме само на изброенитѣ тука. Дос- татъчно е да се разработятъ и само тѣ, за да създаде единъ по добръръ поминѣкъ на бѣдното тамошно население.

Дано се обрне внимание на думитѣ ни!

КНИЖНИНА

грозде за фдене, а пъкъ тѣ искатъ да ги учятъ какъ да правимъ хубаво вино“.

Мисль, колкото навина, толкось умна исказана! — *Пероноспората свърши много по рано курса на лозята, а Министерството курсове по винарството отъваря.*

Идете и кажете, че това министерство не знае на готъ толумъ пицовъ да закача, че не знае да схваща момента за курсове, че не знае да скомпромитира благороднитѣ идеи и подчиненитѣ му органи.

Дѣлото на Хаджиеновъ. Отъ нѣколко дни въ София засѣдава единъ арбитраженъ съдъ, който разглежда дѣлото между прѣдприемача г. Хаджиеновъ, който бѣше прѣдприемачъ за постройката на желѣзницата София—Романъ, прѣтнудира да вземе отъ правителството около 7—8 милиона лева, които се състоятъ отъ неговия залогъ и нѣкой обезщетения; правителството, обаче, не иска да му заплати сумата, защото той не доискара прѣдприемача. Арбитражния съдъ, въ който влизатъ и двѣ прѣдмети сѣди и въ Европа и нѣкой отъ нашитѣ найдобри адвокати, ше има да разрѣши този споръ. Ако г. Хаджиеновъ спечели, то на гърбътъ на българския данъкоплатецъ ще се лепнатъ още 7—8 милиона лева, или $\frac{1}{2}$ десѣтъкъ.

За свършившитѣ земледѣлскитѣ училища нѣма вече работа. Отъ свѣдѣнията, които имаме една голѣма частъ отъ свършившитѣ ни земледѣлскитѣ училища сѣ останали безъ работа, тъй като училищнитѣ инспектори, при назначаванieto на учителитѣ, винаги прѣдпочитали педагогическитѣ, семинаристкитѣ и гимназическитѣ. Ние мислимъ, че длъжностъ на министерството на Търговията и Земледѣлието е да се застъпи за правата на земледѣлцитѣ, тъй като тѣ, на законно основание, иматъ право да ставатъ учители, защото сѣ постъпили и свършили земледѣлскитѣ училища, съ условие, че ще могатъ да ставатъ учители.

Финансовата криза се оправя. Прѣвъ мѣсець Августъ сѣ постъпили въ хазната отъ косвеннитѣ данѣци — 1,862,181 л. и 75 ст. Събранитѣ прѣвъ първитѣ 8 мѣсеци, косвенни данѣци възлизатъ на 15,484,187 л. и 39 ст. срѣщу 20253699 л. 87 ст., или съ 4769512 л. 48 ст. по малко отъ миналата година. Прѣвъ сѣщия периодъ и съ 5,896,142 л. и 80 ст. по малко отъ сѣщия периодъ прѣвъ 1898 год.

Посрѣщанieto на Персийския Шахъ. На 22 т. м. Персийския Шахъ, на връщане отъ Парижъ, посети нашата столица. Посрѣщанieto на Шаха стана много блѣсково.

КАКВО СТАВА ВЪ ЧУЖДБИНА?

Китай. Града Хсяньчъ—Фу е вече обявена за нова Китайска столица, той лѣжи около 900 км. на югоизтокъ отъ Пекинъ и брой около 1 милионъ жители.

Турция. Поржчени сѣ 207 нови орждия (Круповски топове) за военнитѣ кораби.

Япония. Министерството на Ямагата се оттегли. Маркиза Иото е съставилъ новъ кабинетъ.

Китай. Китайския императоръ е издалъ указъ, съ който принцъ Туанъ, както и много висши чиновници се лишаватъ отъ чинъ и служба.

Турция. Персийския Шахъ, който посети Петербургъ, Парижъ, Виена, и Будапеща направи посещение и на Султана. На послѣдното посещение, както и на това въ Петербургъ се отдава голѣмо политическо значение.

Получи се въ редакцията „Докладъ за състоянието на Сливенски окръгъ прѣвъ 1889 и 1890 год.“ Докладътъ съдържа цѣни свѣдѣния по положението на земледѣлието и клоноветъ му въ Сливенския окръгъ. Ако погледимъ статистическитѣ свѣдѣния за посѣтитѣ пространства съ разни земледѣлски растения, за количеството на добитѣка и пр. и пр. г. Сливенския Окръженъ Управителъ бѣ се постаралъ да събере свѣдѣния за разпрѣделението на стопанствата по пространство въ окръга, както и какво е количеството на стопанствата, които всѣка година пропадатъ и коя е причината за това, то докладъ му щѣше да бѣде образецъ.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Анемия (малокръвие).

Особенно въ днешно врѣме, малокръвието е една отъ найраспространенитѣ и най опаснитѣ болести и тя върлува най много между юншеството и повсява прѣждеврѣменно живота на много отъ тия крѣпки сѣщества. Признацитѣ на малокръвието сѣ твърдѣ добри извѣстни: Лицето на страдающитѣ отъ тая болестъ бива блѣдно и испито, вѣщитѣ и устнитѣ или сѣ обезцвѣтватъ, като губятъ естествената си червенина — подобно обезцвѣтяване се забѣлѣжава и подъ клепачитѣ на очитѣ — постоянна горѣщина обхваща тѣлото на страдащия, придружена многажли и отъ чести сърцебиения (палпитация) и задъхвания. Появяватъ се чести и нетърпими главоболия съ проваждани отъ главокръжения, примрѣжаване, а по отѣкой пътъ и продължителни синколи и нередовностъ у функциониранieto на пищеварителнитѣ органи. Малокръвието за заморява при най малкия трудъ. — Всички крѣпки горѣзброени признаци сѣ знакъ, че количеството на кръвта която се съдържа у кръвоноснитѣ сѣдове е значително намалено, а особено че деисивността (гъстината) на кръвта, факто и глобулитѣ които тя съдържа сѣ твърдѣ много намалени. Щомъ горнитѣ признаци се ведижъ констатира, необходимо е да се взематъ о врѣме бърви мѣрки за борба противъ тая болестъ, като се прибѣгне къмъ нѣкое възстановително лѣкарство, което би било въ състояние бържи и сигуно да възроди и възстанови изродената и отслабена кръвь. Измежду многото и разни възстановителни и възродителни за кръвта лѣкарства сѣществуватъ и едно на скоро открито лѣкарство, което до сега побѣдоносно се е борело противъ малокръвието и това лѣкарство е познатото подъ името „хапове отъ Докторъ Уйляма Пинкъ“ — едно отъ най сѣществениитѣ прѣимущества на тия хапове надъ другитѣ възстановителни лѣкарства е и това, че тѣ пригизаватъ таква съставни части щото безъ ни най малката поврѣда могатъ да се употребитъ не само отъ възрастнитѣ хора, но още и отъ старцитѣ, на даже и отъ малкитѣ дѣца — и най нежнитѣ темпераменти могатъ да ги приематъ, безъ никаква опасностъ за здравieto, защото тѣ вмѣсто да причиняватъ поврѣди на пищеварителнитѣ органи, напротивъ възбуждатъ апетита, улесняватъ смилаването на храната и асимилиранieto ѝ, като чрѣвъ това даватъ възможностъ, да се добие полза отъ приеманитѣ храни и да се увеличатъ силитѣ на тѣлото. При употреблението обаче на хаповетѣ Пинкъ трѣбва точно да се съблюдаютъ всичкитѣ прѣдписания по лѣкуванието съ тѣхъ, които се съдържатъ въ самитѣ обвивки на кутитѣ имъ. Хаповетѣ Пинкъ чрѣвъ бързото възраждане и усиление на изродената и отслабела кръвь и чрѣвъ укрѣпяването на цѣлата нервна система, сѣ въ положение не само да възвърнатъ изгубения хубавъ и естественъ цвѣтъ на поблѣднелитѣ и увѣхнали лица по още и да възтановятъ въ скоро врѣме изгубенитѣ сили на истощенитѣ отъ физическо а умственно уморяване хора. Хаповетѣ Пинкъ сѣ особенно за прѣпоржчване на дѣвцитѣ, които минаватъ отъ дѣтинската въ юношеската възраст, когато вслѣдствие на тая критическа епоха на живота имъ, тѣ отслабватъ, лигятъ и сѣхнатъ безсъзнателно, което е знакъ, че тѣ не страдатъ отъ нищо друго отъ знемя (малокръвие) което обаче ако не се о врѣме излекува може да стане причина на гибелни послѣдствия и да тури въ опасностъ даже и самия имъ животъ.

Хаповетѣ отъ Докторъ Уйляма Пинкъ се намиратъ у всичкитѣ по добри уредени аптеки въ България а специално могатъ да се набавятъ отъ придворната аптека на Н. И. Слрански въ София, гдѣто се нахожда и гдѣтния складъ на хаповетѣ за цѣла България. Главния депозитъ за цѣла Европа се намира въ Парижъ 3 Ceté Trevisé у първо класнитѣ фармацевти Габленъ & С-іе. Цѣната на хаповетѣ Пинкъ е: за една кутия лева 3.75 ст. а за 6 кутий, купени наведнѣжъ лева 20. Испрачатъ сѣ срѣщу пощенски записи, или бонове и въ пощенски колети. Пощенски или гербови марки не се приематъ.

Покана

Обявяваме на всички наши уважаеми абонати, че редакцията е вземала строго рѣшение, никому да не се праща вѣстника, за на прѣдъ, който не си прѣдплати, тъй като, миналата година, по този начинъ, натрупахме сума дългове къмъ печатницата. Нека никому не се зловиди това наше рѣшение, защото и никой не върваме да изисква отъ насъ работа на вересия. Нѣколко броя, които ние смѣтаме още да испращаме и на неплатившитѣ, ще бѣдѣтъ само пробни броя, слѣдъ което ще бѣдѣтъ прѣкратени. Вѣстника ще продължава да излиза и прѣвъ II година при каквито и да било стеснителни мѣрки. Тука му е мѣстото да апелираме къмъ всички наши добри абонати и ги молимъ да подпомогнатъ едно добро дѣло; къмъ всички наши приятели, които желаятъ искрено доброто на народа, за когото ние ратуваме, къмъ всички наши съмишленици и къмъ всички наши земледѣлски

дружби да се погрижатъ и испратѣтъ стойността отъ 6 лева за II та годишнина, както и да се погрижатъ за распространение на вѣстника ни, за което тѣ ще иматъ нашата искрена благодарностъ. Всѣки испратенъ абонаметъ направо до редакцията до края на м. Септемврий получава земледѣлски календаръ даромъ. Всѣки, който запише макаръ и единъ абонаметъ въ прѣдплата и испрати въ редакцията, получава, ако желае 20% отстъпъ въ парите. Повече отъ това никоя редакция не може да даде.

Земледѣлци! Вие виждате нашата колосална борба, вие виждате при какви мъжнотий ние водимъ дѣлото Ваше; не оставяйте ни посрѣдъ пѣтя, платете си абонамента. Отъ това ние не искаме да богатѣемъ, както не сме до сега цѣвнали и вързали, но искаме поне да не трупаме дългове, за да се червимъ прѣдъ хората. Това дѣло е ваше, в. „Земледѣлска Защита“ е Вашъ вѣстникъ, той за Васъ работи и е отгласъ на Вашитѣ болки; не оставяйте го да загине.

Редакцията.

Явна благодарностъ. Подписаната Нена Нешова Кожухарова изъ гр. Пазарджикъ за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца: Стойна, Недѣлка, Мария и Парашкева, изказвамъ публично благодарността си къмъ застрахователното за животъ дружество „Ню-Йоркъ“ въ лицето на директора му за България, г-нъ Г. Йорговъ, гдѣто въ продължение на нѣколко дена, освѣтъ дѣто ми изплати чрѣвъ г-на Д. Ангеловъ, агентъ въ Т. Пазарджикъ 5,000 лева зл. за които бѣше застрахованъ покойния ми съпругъ Нешо Ив. Кожухаровъ, нъ ми повърна и внесениитѣ прѣвъ живота му вноски на сума 854.40 л., или всичко 5,854.40 лева.

Нена Н. Кожухарова.

ЗЕМЛЕДЪЛСКО БЮРО

—НА—

Н. КОРМАНОВЪ
ВЪ ГР. РУСЕ.

Доставява всички видове земледѣлски орждия и машини, както и разни инструменти по винарството, овощарството, лозарството, скотовѣдството и пр.

Бюрото е готово да достави **СИИЪ КАМЪКЪ** още прѣвъ зимата, или рано на пролѣтъ, при ний-умерени цѣни, на всички дружества, или общини, които искатъ по-рано да се подсигурѣтъ съ подобенъ материялъ.

ОТКРИВА СЕ ПОДПИСКА ЗА II-ТА ГОДИШНИНА
В. „ЗЕМЛЕДЪЛСКА ЗАЩИТА“.

В. „ЗЕМЛЕДЪЛСКА ЗАЩИТА“ ще излиза за на прѣдъ седмично въ гр. Плѣвентъ. Цѣната на вѣстника **ОСТАВА 6 ЛЕВА** за въ България. На ученицитѣ се отстъпва за 5 лева. За въ странство се прибавятъ само пощенскитѣ разноски.

Вѣстника ще се праща само на прѣдплатившитѣ абонати.

Който прѣдплати до края на м. Септемврий, направо **въ редакцията**, получава даромъ **ЗЕМЛЕДЪЛСКИ КАЛЕНДАРЪ** отъ К. Малковъ и Н. Кормановъ, за 1900 год., който иначе се продава за 1 левъ и 30 стотинки.

Абониранieto става направо въ редакцията, въ гр. Плѣвентъ, чрѣвъ агентитѣ на вѣстника и чрѣвъ пощенскитѣ писалища. На настоятелитѣ се прави 20% отстъпъ.